

PERIÒDICH SATIRICH,
 HUMORÍSTICH, IL - LUSTRAT Y LITERARI
 DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 CÉNTIMS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA
 Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
 Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

EDUART BERGES.

Gran tenor, actor simpàtich,
 home cabal é instruhit,
 ¿quí dels que ara aquí 'l contemplan
 algun cop no l' ha aplaudit?

CRÓNICA.

Los forasters qu' en gran número havían vingut á visitarnos fan la maleta y se 'n tornan á la estació, fugint de certas fondas com de ca 'n Ca-

rrasco. de ahont, segons la locució vulgar, hasta las ratas se 'n anavan, y no perque hi hagués gats, que aquests havían fugit primer qu' ellas, cansats de trobarlas massa megras. A las ratas de ca 'n Carrasco la fam las treya. A molts forasters no es l' abundancia lo que 'ls incita, ni la monotonía lo que pot estimularlos.

¡La monotonía!

Casi diré qu' en aquesta ocasió es l' amiga inseparable de la solemnitat.

O en altres termes, y concretant més la idea: á arcalde solemne, festas monótonas.

Las festas que havían de durar un mes, pot dirse que no han comensat encare. Si s' ha fet alguna cosa, 's déu á la iniciativa particular. Las festas oficials han quedat fins ara reduhidas á la iluminació de alguns carrers. Molta llum á la Rambla y á la Gran-vía, y en cambi molta fosca en materia de comptes.

¿Y de qué serveix tanta lluminaria?

Passat dels dos ó tres días primers en que 'ls carrers estavan un xich animats, avuy la llum no fa sortir á ningú de casa: hasta 'ls borinots, las arnas y papallonas arriban á cansarse de donar voltas al entorn de la mateixa llum. Entre onze y dotze de la nit, la Gran-vía sembla un desert ab grans iluminacions.

Un vehí de aquell carrer m' ho deya l' altre día:

—Ab tanta soletat y tanta llum, fa mitja feresa sortir de casa.

Dupto si algun día arribarán á saber de una manera exacta lo que val ó millor dit lo que 'ns costa (que pot ser bèn diferent) tot aquest aparato desplegat en determinats carrers.

Per lo que puga ser, un periòdich anticipa un dato eloqüent.

Preu de cada mástil ó suport dels que sustentan los escuts y aparatos dels carrers de Còrts y las Ramblas: 54 duros.

A tal propòsit una anécdota.

En lo sigle XIV, no sé si aquí ó á Castella se feren unas festas en obsequi del monarca, no sé si D. Pere del Punyalet ó D. Pere 'l Cruel, dos Peres que á pesar de ser rivals irreconciliables, tenían, segons conta la llegenda y confirma l' historia, lo mateix caràcter arruixat, los mateixos cops, las mateixas sortidas.

Tractantse de tals personatjes, als quals sempre era bó tirarlos lo péll avall, las festas havían de ser suntuosas.

Tambè llavors, com ara, van alsarse uns pals que sostenían grans teyeras, dat que llavors no 's coneixia 'l petróleo, ni 'l gas, ni la llum eléctrica y 'l oli s' empleava sols per amanir torradas.

Un cortesá, director de l' ornamentació dels carrers, desitjós de captarse las simpáticas del monarca, li va dir:

—¿Quánt diríau, senyor, que costa cada un de aquests pals?

—¿Quánt costa?

—Xeixanta morabatins.

—¿Y qui ho paga?

—Lo poble, que tractantse de servos grat, no repara en gastos.

Lo rey donantli una de aquellas miradas que feyan baixar la vista á una estatua de pedra, li va dir:

—Trobo que com adorno son eixos pals molt cars; mes com á forza pera penjarti á tú y á tots los que delapidéu la fortuna pública, potser encare son baratos.

Pochs moments després, la rojenca y fumosa llum de una teyera se reflectia sobre la lívida fas de aquell noble, *manat aforçar per ordre del senyor rey*.

A lo qual afeigeix la crónica—que si no recordo mal—conta aquest epissodi:

—E així la festa fonc cumplerta.

He sentit á dir que son molts los regidors que no contents ab los lunchs, recepcions y banquetes á que 'ls obliga 'l cárrech delicat que desempenyan en l' *Hôtel de ville*, s' han disputat ab verdader encarnissament lo cárrech de jurats, en las seccions de vins y de tabacos de l' actual Exposició.

Per ells la vida es un trago.

Y la gran qüestió del sigle es una: xupar.

En favor seu tenen no obstant una poderosa consideració. Los nostres regidors han fet un llarch aprenentatge, y es de creure que ni 'l fum del tabaco podrá marejarlos, ni 'ls vapors dels vins se 'ls enfilarán á la testa.

Y á propòsit dels piscalavis oficials.

La senmana passada va tocar lo torn als jurats extranjers, servint d' excusa als nostres edils per obsequiarse á sí mateixos ab un suculent *gaudeamus*.

L' Ajuntament ha establert lo torn dels convidats: los convidats son sempre distints; pero 'ls convidadors sempre resultan los mateixos.

Jo crech que D. Francisco de Paula, quan se lleva, lo primer que fa es preguntarse:

—¿A qui convidarém demá?

Y l' una digestió vé darrera de l' altra, ab quotidiana regularitat.

Los regidors que resan lo *Pare-nostre* ja no demanarán lo nostre pá, sinó lo nostre tech de cada dia.

Y als que puguin alegar perque 'ls serveixi de disculpa, que á tal sacrifici 'ls obliga lo deber de ser cortesos y hospitalaris ab los forasters, bastará recordarlos que 'l dia de la recepció dels jurats francesos, van ser alguns los individuos del Ajuntament que descartantse de la recepció, van ferse servir en local apart, al objecte de disfrutar de las delicias de la taula á cor obert y sense tenir que subjectarse á las incomoditats y molestias de l' etiqueta.

Aixó será, si volen, un desaire á las personas convidadas; pero á la casa gran no miran tan prim, y á més s' ha de tenir en compte que á molts dels nostres regidors, lo dinar los reprén, si, quan menjan no 's poden descordar l' armilla.

La conducta de aquests individus tan á la patalla-llana contrasta ab la refinada delicadesa dels jurats francesos.

En lo poch temps que fa que aquí resideixen, no han pogut deixar de veure qu' en tots aquests convits y en totas aquestas festas, de la pell de Barcelona se 'n fan las tiretas, pero aixís y tot no podían, so pena de passar per mal educats, desairar la invitació del Ajuntament.

Van assistir á la festa; pero l' endemá van reunir una suma bastant considerable posantla en mans del Alcalde, perque en nom d' ells se servis distribuirla als pobres de la ciutat.

Manera delicada de correspondre als obsequis oficials.

Y al mateix temps lliadó eloqüent als nostres regidors que en sos moments de digestió no han pensat may ab los moltíssims barcelonins comdemnats á dejuni forsós, per culpa seva.

¿Per qué á cada una de las festas que tan prodigan—si es que creuhen haver de ferho per deber oficial—no han de cotisarse particularment una suma equivalent á lo que consumen?

¡Ah! Si algú 'ls imposés aquesta obligació, ab un dinar ne tindrían prou. Desseguit perdrian la gana, y hasta crech que aquell primer dinar los tornaría á la boca.

Lo seu lema es y será sempre 'l mateix: «La Pubilla paga.»

Dels que menjan als que dejunan no es tan llarga com sembla la distancia.

Y entre 'ls que dejunan se 'n endú en aquests moments la palma l' italiá Succi.

Dilluns, en que 's cumplia la primera desena de la seva abstinencia de trenta dias, vaig anar á ferli una visita.

No tenia encare 'l gust de coneixe'l, y haig de consignar que va interessarme de debó.

Los encarregats de vigilarlo li han arreglat una estancia al extrem de la última nau á má dreta del Palau de las Ciencias. L' idea no pot ser més oportuna. ¡A quants que viuhén entregats al cultiu de la ciencia pura, no 'ls queda més recurs que un dejuni sense terme ni límits! Cervantes va dirho un dia:

—«Metafisico estáis.

—Es que no como.»

Succi es un home simpátich. Baix d' estatura, bigoti negre, ulls negres, cabell negre, color terrós. Una fesomia expressiva y una conversa animada. Separat del públich per una doble valla de corda, reb ab molta amabilitat á tots los qu-

entran á visitar-lo y respon á las preguntas que se li dirigeixen.

Al revés de Tanner y de Merlatti qu' en sos dejunis se decandían, y acabavan per no ser bons per res, Succi dona probas de un gran vigor: aixís es qu' está sempre ab un sabre als dits y un guant d' esgrima á la má dreta, y á lo millor pega un brinco y cop de sabre vè, cop de sabre va, sembla que allunyi á un enemich imaginari, tal vegada á l' espectre de la fam.

Ell preten que de aquí uns quants días farà exercicis á caball y que més tart hasta pendrà un bany en lo llach del Parch. En aquest cas será precis netejarlo de anguilas y de peixos vermells, no fos cas que al banyarse li vinguessen tentacions de trencar lo dejuni.

Succi en sa conversa, va dir-me, que un cop presa la resolució de no menjar, deixa de tenir gana, y qu' encare que algú 's posés á menjar al costat seu lo plat més exquisit, ell no patiria.

L' elixir que pren al comensar lo dejuni, no l' alimenta: li adorm lo ventrell per uns quants días posantlo en disposició de dejunar. Després, al cap dels trenta días, avants de tornar á menjar ha de pendre caldo, preparant aixís á l' estómach per entrar de nou en sas funcions normals.

—¿Quín interés tè en fer aquesta proba? ¿Ha fet alguna juguesca?

—Res de juguescas, me va respondre: desitjo sols proporcionar datos á la ciencia... y á mes ¿per qué no dirho? guanyar lo pá de la mèva familia ab lo producte de las entradas.

Per lo vist, la familia de Succi no dejuna.

Una de las cosas que més va admirarme, casi tan com lo dejuni es la temperatura que reyna en aquella sala, tancada herméticament.

A impuls de la calor, la suor me queya cara avall, y 'l mateix Succi ho va reconeixe, dihent en italiá:

—Fa molto caldo.

Al sortir, exclamava un foraster:

—¿Que vagin á enganyá' á Judas!...

—¿Y aixó?

—¿Qué no ho han sentit! Ell mateix ho ha confessat: diu que pren molt caldo!

Cassat á la porta del Palau de ciencias.

—¿Tú, entrém á veure á n' en Succi?

—No pas encare.

—¿Y donchs quán?

—Quan estigui més magre.

Un dupte.

¿Succi, entra ó no entra en concurs? ¿Tindrà ó no que veure ab ell lo Jurat encarregat de discernir los premis?

Faig aquestas preguntas perque considero que deurá classificar-se'l en la secció de óptica, mereixent un dels primers premis.

Perque com més dejuna, més ulleras fa.

Al sortir de veure al célebre dejunador, eixían del local destinat á Congressos, los individuos que componen l' Económich, y al davant de tots lo célebre D. Francisco de Paula, vestit de pontifical que acabava de pronunciar un de sos discursos característichs.

—¿A títul de qué? va preguntar un curiós.

—Home ¿qué no sab que l' han nombrat president honorari?

—¿President honorari D. Francisco, y de un Congrés económich?

—¿Qué vol dir?

—¿Res, que 'm sembla estaria més posat en ordre que l' haguessen nombrat president honorari de un Congrés derrotador!

P. DEL O.

UN Y PROU.

SONET.

Un sonet, Isabel, m' has demanat;
y jo que per complaure á un angelet,
atropellant per tot á tort y á dret
faria qualsevol barbaritat,

al punt m' he compromés, perque he pensat
qu' era bufá y fè ampollas fè un sonet;
y ara veig clarament que lo que he fet
ha sigut un solemne disbarat.

¡Tú te 'n riurás! Mes com que jo he patit
tot quan humanament patir se pot,
y ab prou feynas sortirme 'n he pogut,

sápigas que per tú jo ho farè tot,
tot... menos un sonet, perque m' han dit
que fentne més, puch perdre la salut.

A. PIERA.

ENTRETENIMENT DE MODA.

La gent del sigle dinou tot ho fa á rampells.

Hi ha épocas en que sembla talment que 'l món está dormint; pero tot de cop se desperta, y surt ab una *pata de gallo* ó ab una extravagancia qualsevol que l' entreté per una pila de temps.

Ara fa alguns anys va sortir la moda del *crik-crik*. Tots vostés se 'n recordan. Era un trasto de metall que no tenia altre objecte que produhir mal-de-cap y mortificar al próxim. Y á pesar d' aixó, la moda va durar una infinitat de semanas.

Després va venir lo famós *secret del búlgaro*, uns dibuixos en que un hom hi veyá lo que no hi mirava, y hi mirava lo que no hi veyá.

Ara per fi ha sortit la moda dels congressos, una invenció colossal, estupenda y arrebatadora... que fet y fet vè á servir tan com van servir en son temps lo *crik-crik* y 'l *secret del búlgaro*. Vull dir que no serveix absolutament per altra cosa que per matar la estona y fer agafar mal-de-cap als que segueixen la moda.

Aquí á Barcelona per ara ja hem sigut víctimas d' una infinitat de congressos.

De metjes, d' apotecaris, d' arquitectos, d' esperitistas, de... ¡que sè jo! Casi bé no hi ha gremi ni colectivitat que no haja celebrat lo seu corresponent congresset.

Pero no 's pensin que la moda s' haja cebat únicament en la pobla Espanya. La *passa* es general, universal casi bé.

Entre 'ls varios que s' han celebrat al extranjer, cap tan distret y agradable com lo de Spá, ahont s' ha reunit un certámen de donas guapas.

Aquest congrés al menos tenia una ventatja. No 's pronunciavan discursos

Las fulanas se presentavan adornadas ab la roba de las festas, feyan una cortesía y s' assentavan de manera que tothom las vejés la cara.

Y si la festa era agradable pels espectadors de-

sinteressats é imparcials, també ho era per las senyoretas *diputadas* del congrès.

Aixís com en los congressos de per aquí, los representants s' esgargamellan enrahonant per las butxacas y al últim acaban per no entendres, sortint del congrès ab las butxacas tan vuydas com quan hi han entrat, á Spá hi havia premis destinats á las que s' *expliquessin* més bè, es dir á las que tinguessin la cara més bonica, perque totas las explicacions que allí s' exigían eran un nas grech, una barbata ab lo sèu clot, ulls grossos y cabellera abundant.

Aixó sempre es més positiu qu' enrahonar sis horas seguidas per no guanyar res.

Entre la satisfacció d' obtenir un diploma de bellesa y l' afany de pescar unas quantas mils pessetas, es inútil dir que l' afició á concorre al congrès de Spá ha sigut molt gran en las nacions del centro d' Europa, las més próximas al lloch de la festa.

Pero 'ls pares, marits y germans de las *aficionadas* han trobat poch graciós aixó de que ellas anessin á sometre la seva cara al exámen d' un jurat, y han fet tot lo possible per tenirlas tancadas á casa seva á pesar de las llágrimas y crits de las interessadas.

Resultat: que al gran certámen no hi han acudit més que vint donas... una verdadera miseria.

No sè si serà veritat; pero m' han dit que ara 's prepara un certámen ó congrès de homes guapos.

Bona ocasió perque 'l senyor Nas-vidal se dongui á coneixer, exposant la seva fesomia.

Potser la seva trompa cautivi á algun individu del jurat calificador.

¡Hi ha gustos tan depravats!

MATÍAS BONAFÉ.

MARXANTS (1).

Don Joseph Salvat, era fill d' un honrat pagés del Cos del Bou, que havia mort deixantli per tot patrimoni un hortet com una manta, y 'ls ulls per plorar.

Era alashoras molt de moda lo anar á América á fer fortuna.

Lo Joseph hi aná, enmatllevant diners justos pe'l viatge, en penyora del hortet payral.

Un diumenge matí s' embarcá á Barcelona en la fragata *Curra*, (que tornant de América 's perdé per una mitjornada al cap del riu de Tarragona), y 'l cor plé de desitjos, la butxaca vuyda, l' ull ben obert, comparegué á l' Habana ab las disposicions del qui tè fam y 's troba, soptat, davant d' un rebost hent guarnit.

Lo moviment de la ciutat, las renglas de negres que veyá al passar davant las casas, l' aspecte d' eixas mateixas que si l' è senzillas, ell prenía per sumptuosos palaus, los *richs* passejantse en llurs *volantas*, fumant tabacos cars, gastant onsas com xavos, vestits tot de blanch, parlant á llurs criats ab més sequedat qu' ell no gosava parlar, en vida de son pare, á l' únich servidor de la familia, un ruquet vell y trist encarregat de trajinar las evnas de l' hortet á casa, de casa á l' hortet; lo sens fi de barcos carregant ó descarregant mercaderías que tants *mils* valían!... tot li feu bullir lo cap, y en sa exaltació 's prometéa clavar patadas als *morenos*, fumar tabacos de totas las *vueltas* hagudas y per haver, passejarse en yo'anta, vestirse més blanch que nèu, agronxarse en lo brancall de sa casa en balancins de caoba... parlar castellá per tot dia!

No trobant, per de prompte, altre ofici lucratiu, s'

(1) Aquest fragment pertany á la novela catalana titulada *Jaume*, del Sr. *Pin y Soler*, que acaba de veure la llum pública, y de la qual nos ocupém en la secció *Llibres* del present número.

embarcá de sobre-cárrech en un bergantí qu' anava á Pensacola.

Feu una pila de viatjes, estalviant xavos y per fi torná á l' Habana, ahont s' establí.

Al cap de dos anys ja era amo d' una *bodega* en la quina venía such de fustets, per ví del Priorat; y candelas *fusas*, per oli de Toscana.

Los parroquians, eran tots gent de color. Als blanchs, que devegadas se deixavan caurer, algun mariner mal aconsellat, venía productes de l' Isla ab la mateixa integritat que 'ls d' Europa als indígenas.

Al cap d' un any més, comprava *tasajo* y 'l venía pe'ls *Ingenios*.

Ab perseverancia y economia, arreplegá prou diners pera comprar un paylebot qu' un pilot Mahonés, mariner com los peixos, si bè massa jove per *aquell ofici*, y ademés curt de capital, se veyá forsat de desarmar, després d' un viatge de proba en lo quin per poch lo penjan.

Ab los diners del Salvat l' armaren hont s' armavan tots: á Centfochs, y junts emprengueren certs viatjes, l' un com propietari de l' expedició, l' altre, conductor técnic.

Qui vol peix que 's mulli 'l... peu, tenía per *máxima* 'l Salvat, y conseqüent ab son principi, resolgué mullarse fins á la nou del coll ab tal de fer bona pesquera.

L' Atlántich fou lo lloch de sas proesas.

La costa occidental de Africa; de la bahía de *Saldanha* fins á Sierra-leona l' iman de sa brújula y las recaladas del golf de Bahama los punts hont depositava sa pesca.

La navegació perfeccionatse y 'ls africans servintse sempre de pailebots, balandras y altres barcos de molta vela... més desgraciadament de *vela*; quan los sorprenía un temps de calma, la por se 'ls menjava.

Ab un no res podían tenir damunt un vaporás de guerra que pera ferlos ayrejar los penjaría com rehims guarnint las vergas.

Ell escapá d' aquesta broma (la darrera vegada qu' aná á l' Africa), per l' intercessió de Sant Antoni, de qui era molt devot.

Lo sol anava á la posta quan un mariner del *Mal genio* (lo barco del Salvat) que estava de serviola, cridá.

—¡Vapor á sota vent!

Esplicar los projectes, recordar los crits, malediccions y pregarias dels tripulants fora feyna llarga.

Lo Salvat maná apagar los fochs de la cuyna y cambras, allargar tot lo velám y per si de cas amanir las xeringas... nom qu' havia donat á quatre canonets de bronze montats prop del trinquet: dos per banda.

Los tals canons, més que pessas d' artillería, semblavan ulleras de llarga vista.

No obstant ells eran llur sola esperança.

Quedavan las carrabinas, sabres, *chuzos* y destrals!... més si 'l vapor los abordava, tals armas sols podían servirlos pera morir matant.

La nit s' extení solemnial, callada!

Una calma magestuosa regnava pe'ls àmbits d' aquelles ayguas.

La fosca era intensa y la mar com de plom fus.

Una darrera bafeta agitá las velas y després... tot quedá inmóvil, com pintat.

—Si 'ns han vist del vapor estém fumuts, diguè 'l Mahonés.

—Parla baixet, féu lo Salvat... Ab semblant calma las veus van lluny.

Las primeras horas de tan memorable nit passaren ab mortal engunia.

Lo nostramo distribuí armas.

Lo cuyner feu reparto d' ayguardent de canya pera donar coratje.

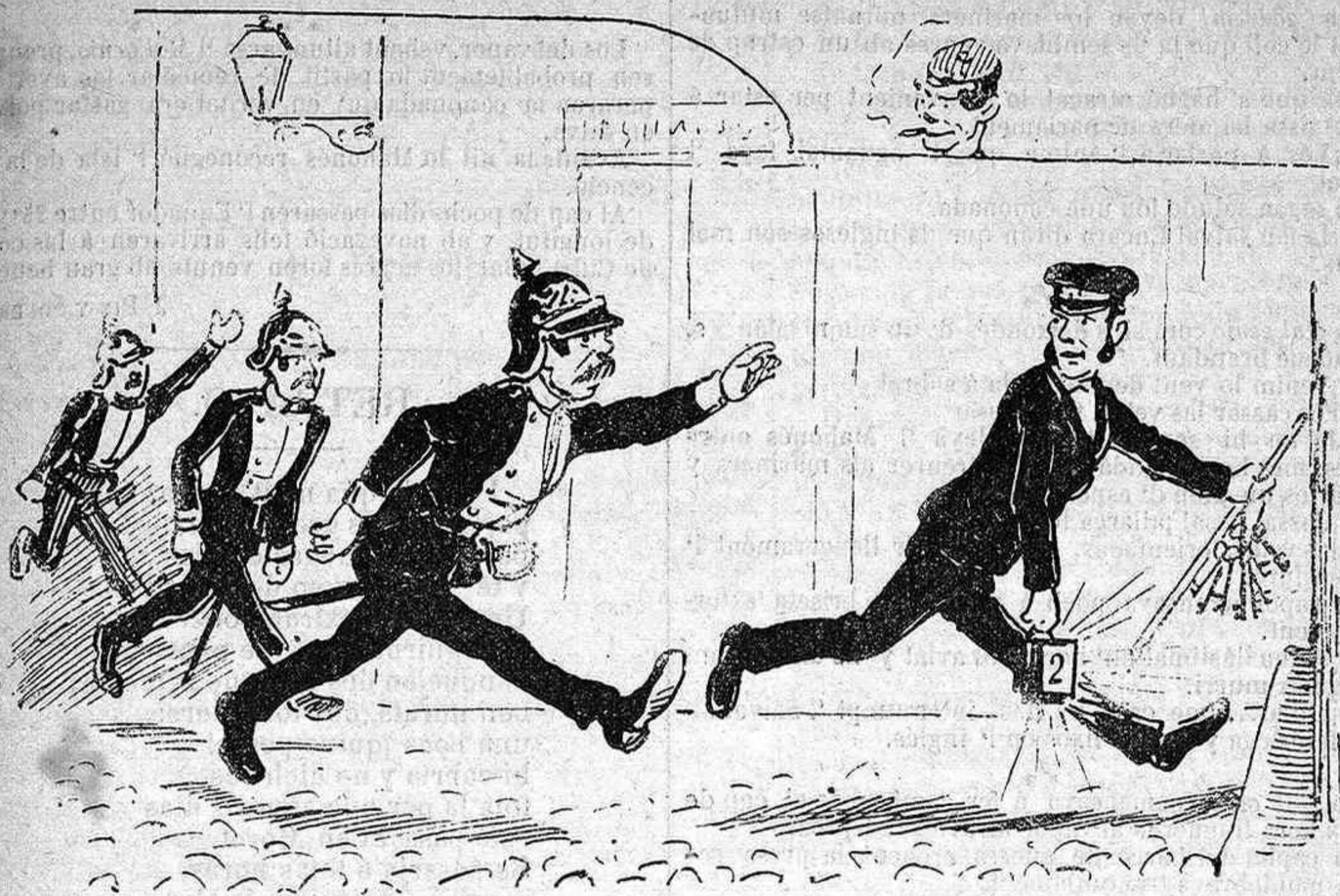
Lo Salvat escurava 'ls canons, donava oli als perns de las curenyas, amidava las balas, las sospesava, feya pesadetas de pólvora que separava en saquets.

Tot pausat, com si jugués á cou-dinars.

De prompte sa tranquilat desapareixía, son cos s' agitava per contorsions de rabia continguda.

Parlava sol, de baix en baix, feya projectes, tirava plans!...

CASSERA DE VIGILANTS.

Senyors guras ¿podrán dirnos
perqué empaytan vigilants,
en conte de dedicarse
á cosas més importants?

Y 'l Mahonés, sense parlarli, senyalava la bodega, los panyols, la gent de bordo, lo vapor que 'ls guaytava.

Lo Salvat no pogué contenirse y malgrat lo mutisme qu' havia imposat á tothom, ell lo rompé renegant com un heretje, culpant al Cel y á la Terra del tráfech en que 's trovava, malehint l' aygua que l' havia fet cristiá

—Soptadament se senyava... entrant en tractes ab Sant Antoni.

Li prometia un *Mal genio* de plata si per cas lo salvava á ell y 'l cárrech, un *Mal genio* de fusta. si no més li salvava la pell... y mil malediccions avants de morir si 'l vapor los axarpava, perdenho tot, bous y esquellas.

Eran prop de las duas quan la lluna s' aixecá il·luminant fredament argentadas planurias sense habitants ni límits.

En los raigs de claror que d' ella venían fins al *Mal genio*, se veyá un punt fosch.

—¡Lo vapor! feu lo Mahonés, agafant lo bras del Salvat qu' en aquell moment rumiava una oració de Sant Antoni de la quina sols recordava las primeras paraulas:

O candela radillante
del celestial...

—¿Ahont? respongué alarmat y parlantli á cau d' orella.

—Al horisó. Seguiu lo raig de lluna: Vapor de rodas!

—No 'l veig, mes lo sento com si 'm xafés.

...resplandor
de la fé firme y constante
del divino hasedor,

continuá depressa, volent enllestir la pregaria.

—Navega de pillo. A posta de sol nos ha observat y no porta llums de posició pera agafarnos desprevinguts.

—Massa sab qu' ab aqueixa malehida calma no podém escaparli.

—Va ab rumbo á Santa Helena, intervingué 'l Mahonés—potser pera donar una esperança qu' ell no tenia.

—¿Vols dir? Sant Antoni benehit, féuls passar de llarch...

Si la calma dura, ho arriarém tot pera no fer tosa al ser de día.

En tals alternativas de fingida tranquil·litat y verdadera por, passaren aquella eterna vetllada.

Tothom mirava 'l cel, qui cercanhi senyals de propera brisa, qui ausilis misteriosos.

De prompte un soroll sòrt, mes claríssim á las aurellas de gent esporucada, interrompí la dolsa calma d' aquella nti poética.

—Arría y carga! feu lo Mahonés ..

Silenciosos. com si despenjessen la mortalla del *Mal genio*, los mariners arriaren y cargaren totas las velas.

Cada un d' ells s' armá de carrabina, destrál ó matxete; esperant la visita que no podia ferse esperar.

Lo vapor, ell era lo qui 'l soroll feya, passá bastant lluny, de sota vent á mar lo vent del *Mal genio*...

Sens dupte l' hauía perdut de vista y rumbejant lo cercava

S' allunyá altre cop, fins qu' als primers enlluernaments del Sol, aclarintse la boyra y per reflexió la mar, lo barco enemich fou descubert distintament

Las ayguas continuaban tranquilas, com si 'ls que damunt d' ellas estavan no haguessen tingut cap presa.

—Avants d' una hora 'l tením sobre, deya 'l Mahonés.

—¡Feu café! ¡Racció doble de canya!... y poch soroll...

Al qui 's meneji del seu puesto fins que jo ho diga, li asclo 'l front d' un cop d' aixá... ¡Confiansa en Sant Antoni, en la Mare de Dèu del Carmé... en qui volguéu!...

y en las xeringas, feu lo Salvat passant la mànega del gech pel dors llubent dels canonets.

¡Boft! Boft! Boft Booft!...

Lo colòs venía proa al *Mal genio* com una sageta... y 'l Salvat, qu' en mitj del més gran perill no oblidava la mercadería, anava d' un panyol á l' altre assegurantse de qu' estavan ben tancats... puig mediant lo *Mal genio* de plata promés á Sant Antoni, per moments lluhía als seus ulls una ratxeta d' esperança.

Li era impossible dirse cóm se salvaría... mes en fi, no volía que durant lo saráu que 's preparava 's perdés per sa peresa algun *moreno* dels qui reposats dormían sota cuberta. . imaginantse qu' un mal esprit se 'ls enduya dins del ventre, somiant estimadas riberas del caudalós riu per lo quin pujaren un día homens blancs com turbonada.

Lo vapor era tan aprop que fácil fou coneixer sa nacionalitat.

¡Un *goddem!* deyan los mariners, mirantse mútuament lo coll que ja 'ls semblava véures ab un estrop de cánem.

Axís que s' hagué atracat lo convenient per estar á la 'e' issá bandera de parlament.

—¡Vés á parlar á l' ánima que t' aguanta! feya 'l Salvat.

Lo segon saludo fou una canonada.

—¡Ja fan salva! Encara dirán que 'ls inglesos son mal criats.

Lo *Mal genio* com si 's deixondés d' un somni afan 's, se mogué brandant.

—¡Tením lo vent de matinada á sobrel

—Fès cassar las velas, féslas issar.

—Ja no hi som á temps, deya 'l Mahonés entre dents; mes ho comandá pera distreurer als mariners y donarlos un glop d' esperansa.

—¡Cassa! ¡issa! ¡allarga tot!

Y las velas, orientadas, feren cruixir lleugerament l' arboradura.

Lo vapor avansava poch á poch, y la briseta 's tornava vent.

—¡Quína llástima! un' hora més aviat y 'ns allargavam d' aqueix murri.

—¡Calla!... ¡me caso ab Deu! interrumpí 'l Salvat ab veu feréstega y 'ls ulls fixos en l' inglés.

Lo *Mal genio* comensava á fer camí; mes al cap de mitja hora tingueren al vapor atravessat á proa.

Lo capitá del barco de guerra crehent la presa segura maniobrava tranquilament.

La marinería estava als seus puestos y 'ls del *Mal genio* ohían perfectament los xiulets de mando.

—¡Crideu! ¡crideu! feya 'l Salvat. Encara no som ahont aném.

Una descarga de fusellería l' interrumpí.

—Tothom sota l' orla y deixume fer.

Las xeringas estaban carregadas ab doble càrrega.

Lo vapor comensava á *stopar* pera abordar sa presa ab sosego... era aprop, fins se li veyá 'l nom... se deya *Good morning*.

Tú m' has donat lo «Deu te guard» ara te 'l tornaré 'l «Good morning»...

Espera fill d' un bórd... y apun- taren los canons de sotavent: ell un y 'l Mahonés l' altre.

Tots los d' abordo sospengueren l' alé esperant lo resultat dels tiros que no creyan fessen gran averia al barco de guerra inglés.

—¡Foch!...

La bala pe'l ull certer del Salvat enviada havia romput una roda del vapor; l' altra feu per cuberta gran averia.

—¡Orsa! cridá 'l Mahonés pera safarse de l' artillería del inglés á bordo del quin tot eran pitadas y confusió.

Lo *Mal genio* 's desviá, las velas s' inflaren y la marinería, no podent contenir son goig, llensá mil impropis al inglés.

Fins lo Salvat, malgrat son carácter sério cridava com un nen alegre.

—¡Alsa valent! ¡Segueix si gosas! deya l' un... en catalá, naturalment, y fent porta-veu de las mans.

—Que s' ha de mourer, cridava l' altre, si aqueixas bestiassas no més caminan ab lo pap pié de carbó

—¡Xarraires!...

—¡Jans!...

—¡Bariguts!...

—¡Mala negada pogué fer tots! bramá 'l Pilot.

—¡*Good morning*, borratxos! terminá 'l Salvat.

Los del vapor, vehent allunyarse 'l *Mal genio*, prengueren probablement lo partit de remediarse las averias y pararen la canonada qu' en veritat era gastar pólvora en salva.

Avants la nit lo Mahonés reconegué l' isla de la Ascensió.

Al cap de pochos días passaren l' Equador entre 25° y 28° de longitud, y ab navegació felís arrivaren á las costas de Cuba, hont los negres foren venuts ab gran benefici.

J. PIN Y SOLER.

RETRATO.

Porta la qua molt llarga, porta lo cútis groguench, porta las mànegas amples y tè 'ls péus com dos martells. Unas cellas extrambóticas com guirnaldas... de paper flanquejan dos ulls que semblan, ben mirats, dos torpeders: una boca ¡quina pessa! hi cabria y no dich res tota la pòr que aquests días está passant en Moret. Se passeja á totas horas, pero ab un pas tan balder, qu' espatlla una sabatilla y l' altre encara nova es. Son posat es de tanasi, no mira... alló... massa bè, se baralla ab los Gutiérrez perque cap de ells no l' enten, no sè si perque es de fora ó perque no tè cap dent.

Y ara 'ls lectors, si preguntan

LA NIT DEL DIMARS.

Globos romputs y apagats, archs ribetejats de flama... un espectacle molt nou, que no estava en lo programa.

lo retrato qui pot ser,
no 's pensin que sigui un xino
ó potsèr un japonès
d' aquests que á la Exposició
han vingut .. per no fer res.
La del retrato es la núvia
de un servidor de vostes.

TAGHUROFF.

LLIBRES.

JAUME.—*Novela catalana* per JOSEPH PIN Y SOLER.—La preciosa novela *La familia dels Garrigas* té una segona part. Als qui després de llegir y admirar la primera, preguntavam ab certa extranyesa entremasclada de desitj, per la sort de alguns de sos personatjes més simpátichs, que restavan pendants, contesta en part lo Sr. Pin y Soler ab la novela titulada *Jaume*, digna per tots concepts de l' anterior, si es que no la excedeix, en emoció, interés y naturalitat.

Y encare 'ns deixa esperar una tercera novela, pera completar lo propòsit que, segons se deixa entreveure, guía al autor de presentar la ruina de una pagesia catalana, la transfusió de sos individus en la classe mitja y qui sab si sa confusió final en lo proletariat, gorch sens fondo ahont se perden fins los recorts de aquellas antigüas familias propietarias, que de pares á fills se succehían, á través dels sigles, formant una de las institucions més características de la terra catalana.

Si es aquest, com creyém, lo pensament del novelista que tan soptadament y de una manera tan brillant s' ha donat á coneixer, será precis encomiar lo ben triat objecte á que dedica sas envejables facultats d' escriptor. La evolució qu' experimenta la familia dels Garrigas no es un cas aïslat á Catalunya; no es, molt menos una excepció de la regla, sinó una tendencia general, produhida, entre otras concausas per las corrents del progrés nivellador, que ab la actual facilitat de comunicacions arramba antigüas ideas arre-ladas en la casa de camp, y ab los portentosos invents mecánichs dona nova forma á la explotació de la terra y al treball de la industria.

La veneranda casa payral que s' enruna, necessitava un bon observador que historiés sa decadencia, sa cayguda, sa desaparició. L' empresa que resulta genuinament catalana, confiada á un novelista que ha viscut los successos que narra, se presta á la pintura de quadros los més variats. Totas las classes y condicions socials, tots los estaments de Catalunya portan á l' obra un apreciable contingent de tipos, de costums, de preocupacions, de vida.

Per aixó los espays que havíam vist en *La Familia dels Garrigas*, s' aixamplan en *Jaume*. En la primera predomina la vida pagesa y la de poblet. Jaume, en cambi, 'ns traslada á una capital de provincia, y ab sas excursions artísticas nos fa intimar ab una cantant, donantnos á coneixer los neguits y aspiracions sempre frustradas de un jove compositor, que intenta escalar lo temple de la celebritat.

Lo quadro resulta vastíssim, ben compost y plé de figuras, sense que la gran multitut de las secundarias, trassadas ab sorprendent seguretad de pols y casi sempre de un sol rasgo, mimvi 'l re- lleu que ofereixen las principals ó sigan las que ocupan lo primer terme, totas las quals están

profundament estudiadas, tenen no sols muscles y fesomia externa, sinó vida y ánima.

Al llegir y rellegir l' última novela del Sr. Pin y Soler, hem anat de sorpresa en sorpresa.

Jaume es lo fill segon de la casa dels Garrigas, tan decayguda, per culpas del pare y excessos del hereu. Criat per una dida pescadora passá sa infantesa en la platxa, assadollantse de aquella vida brutalment poética, que tal vegada li prepará l' esperit pera entregarse á una poderosa vocació artística. Noble de cor y arrastrat pèl vol de la fantasia, ja en vida de son pare fugí á extrangeras terras, ahont realisá aquella Odisea que l' autor nos descriu ab tanta vivesa de color, en la primera part de la novela.

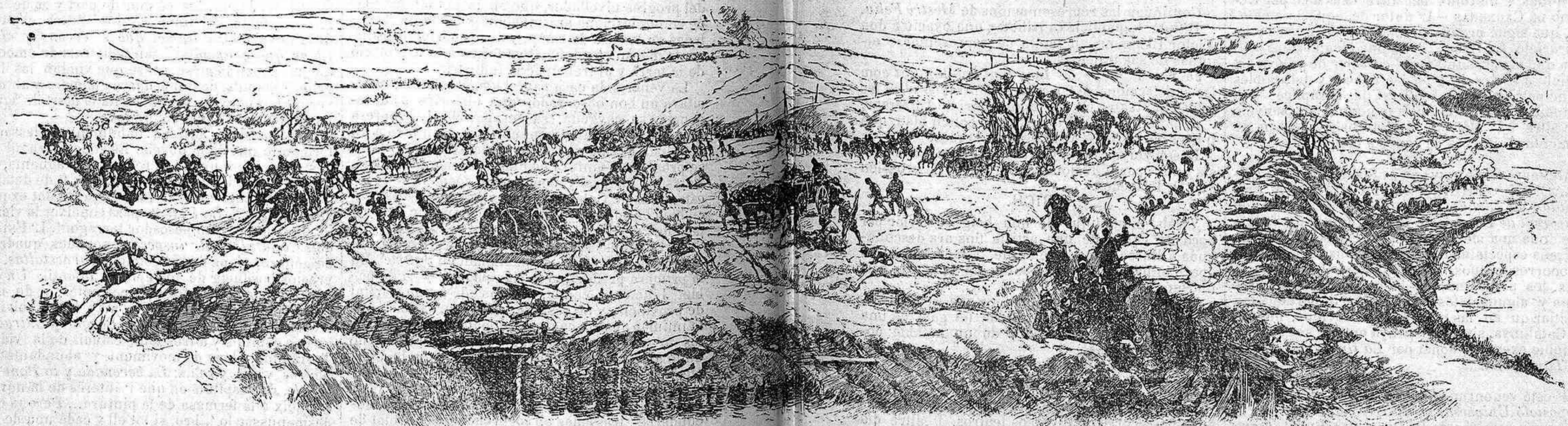
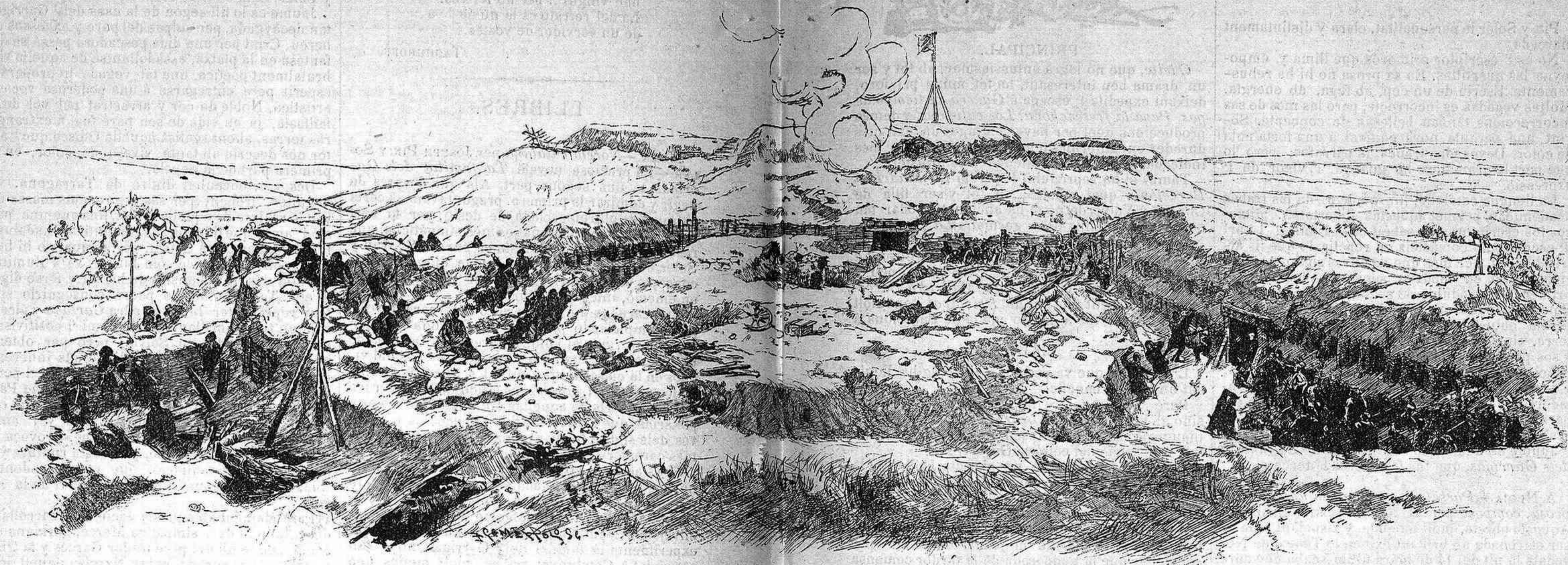
Després, encauhat dintre de Tarragona, viu neguitós, trobant per sas aspiracions massa estret lo recinte de aquella ciutat, fins que una passió l' amor que li inspira la romántica Guadalupe, la filla del americá Salvat, per la qual no hi ha á Tarragona, altre jove com Jaume, ve á iluminar de nou las sévas ansias de brillar y ferse digne d' ella. Tal resultat no podrá conseguirlo sinó fent representar la séva ópera *Cartago* y alcan-sant un triumpf brillant que desarmi 'l positivisme sech y adust del pare Salvat; pero per obtenir aquest resultat, apart de las dificultats inherents á tota empresa de aquest género, corra 'l perill de caure en las xarxas de la *prima donna* Paulina, una hermosura de virtut duptosa, qu' enllassa dolsament la gloria artística y l' amor lliure. Un pas en fals del ilús Jaume, provoca un rompiment ab Guadalupe, y aquesta ruptura y la subsegüent reconciliació, que resta pendent al final del llibre, constituheixen lo nervi de la novela.

Paralelament ab aquesta acció se desarrolla la del casament de la simpática Mercé, germana del Jaume, ab lo fill del procurador Garcés y la trista y melancólica sort del pobre Narcís, aquell jove seminarista, combatut per tan horribles lluytas y que porta son destí estampat en son rostre de mártir del Japon. Mercé mor de part y es de admirar lo talent del autor en los últims capítuls de la novela «*Un llumet que s' encen*» y «*Dos llums que s' apagan*», tan penetrats de emoció, que no poden llegirse, sense que vingan las llá-grimas als ulls, de tan poderosa manera y ab una veritat tan perfecta está descrita la mort de aquella simpática y encantadora jova.

Aquestas duas accions hábilment enllassadas forman lo nus de la novela. Es aquesta un fil de dos caps, pero un sol fil robust, que aguanta, no sols lo pes de l' acció, sinó un sens fi de detalls, quadros y pinturas de tipos de una veritat exquisida. Llegeixis *La Platxa* pera coneixer la vida y la idiosincracia del pescador tarragoní. L' *Estodi dels Caputxins* y L' *Inspector* son dos quadrets de género, plens de vis cómica; *Carnestoltas*, un preciós bosqueig de un episodi infantil; *Un capitá de tropa*, un retrato de cos enter, y de una fesomia tan marcada que ja may més s' olvida; *Nobles*, *Marxants*, *Lucrecia Borgia* y *Entracte*, quatre capítuls y altres tants estudis de la vida á Tarragona, plens de moviment y abundants en figuras vivas y reals; *La berenada* y *lo Pont del diable*, dos capítuls en que l' interés de la novela s' uneix á la fermesa de la pintura... Pero ¿á qué desmenussar lo llibre, si tot ell y cada una de sas parts se compenentran, formant un admirable conjunt?

La crítica pert los drets de analizar, perque l'

VISTA PANORÁMICA DE LA BATALLA DE PLEWNA. (Dibuix de J. L. Pellicer.)

(Principals fragments de la famosa tela de Mr. PHILIPPOTEAUX).

admiració se sobreposa á la fredor del anàlisis. La novela se converteix en realitat y 'l lector s'hi identifica, y viu ab aquells personatjes y disfruta y sent ab ells.

Pin y Soler té personalitat, clara y distintament marcada.

No es l' escriptor primorós que llima y empolayna las quartillas. En sa prosa no hi ha rebuscaments. Escriu de un cop, ab fuga, ab energia. Moltes vegades es incorrecte, pero las més de sas incorreccions tancan bellesas de concepte. Sovint una paraula nova equival á una forta nota de color. Devegades trenca 'ls párrafos; pero lo que pert la gramática ho guanya 'l vigor de l' expressió.

La llengua catalana, lliure encare de las trabas académicas, permet aquestas llibertats... ¡ditxosos los escriptors que saben usar d' ellas! L' art d' escriure no consisteix en repetir lo que 'ls altres han dit, per més que 'ls altres sigan los clàssichs, sinó en modelar sense motllos fets. Lo primer es reproduhir; lo segon es crear. Pin y Soler, que ocupa un lloch distingit en la moderna escola naturalista, desrolla assumptos de la terra, pinta sas costums tals com son, y fa parlar á sos personatjes tal com parlan. Aplica á la concepció castissament catalana, lo geni del idioma, y d' aquest felís maridatge ne surt l' obra encantadora per sa novetat, per sa justesa, per son esperit de veritat que brilla en totas y cada una de sas páginas.

Jaume es una digna segona part de *La familia dels Garrigas*, que 'ns fa esperar la tercera.

A NURIA.—*Passatemps còmic en un acte y en prosa, compost per D. ANTÓN COSTA LAGÜIA.*—Aquesta obreta, molt moguda, y xispejant, que va ser estrenada ab brillant éxit en lo Teatre de Novedats la nit del 14 de mars últim acaba de veure la llum pública.

ORIGEN É HISTORIA DEL ARTE CERÁMICO per OCTAVIO DE CARRERAS.—L' autor de aquesta memoria, que sigué premiada en lo certámen artístich-literari de La Bisbal, dona una idea bastant precisa de las vicissituts y del caràcter de aquest art antich, á través de totas las épocas y dels pobles principals que han cultivat la cerámica. Dos apéndices, l' un referent á la cerámica espanyola y l' altre á l' alfareria de La Bisbal, acaban de aumentar l' interés de aquesta monografia.

MEMORIA DESCRIPTIVA DE LA SOCIEDAD LA ILUSTRACION OBRERA DE TARRAGONA, presentada al Jurado calificador de la Exposición universal de Barcelona. Forma un abultat folleto que dona una idea cabal de aquella societat, consagrada especialment á l' ensenyansa del obrer, y á socorros mútuos. Los reglaments perque 's regeix, los programas de la instrucció que allí 's dona y alguns datos estadístichs importants fan desitjar qu' en las principals poblacions, no sols de Catalunya, sinó d' Espanya entera, se segueixi 'l noble exemple donat per *La ilustració obrera de Tarragona*.

S' está venent un *Quadro conmemoratiu de la Exposició Universal de Barcelona*, editat per la papereria catalana de D. Pere Joan Bonet, y que conté 'ls principals edificis de la Exposició tirats al cromó ab notable limpiesa.

RATA SABIA

PRINCIPAL.

Odette, que no lográ entusiasmar, ab tot y ser un drama bèn interesant, ha fet mútis pèl foro, deixant expedita l' escena á *Guerra en tiempo de paz*, *Pepa la frescachona*, *Los valientes*, y demès produccions que, per haver obtingut un éxit més durader en anteriors temporadas, eran las més indicadas pera cridar l' atenció dels forasters.

Tambè s' ha reproduhit l' obreta *De Madrid á Barcelona*, qual música, ab tot y ser filla de Chueca y Valverde no s' ha aficionat á rodar tan pèls carrers com la de sa germana *La Gran-via*. No totas las fillas de una mateixa familia han de tenir igual sort é idéntich caràcter. Mentres *La Gran-via* ha recorregut tot Espanya á peu y á caball y de totas maneres, *De Madrid á Barcelona* no ha sortit fins ara del *Principal*, sent molt difícil que arribi á fer lo viatge de Barcelona á Madrid.

LICEO.

L' empresa que va posar *La Redoma* ha liquidat un bonich benefici.

Però 'l gran teatro no recobra 'l seu caràcter sinó ab las funcions de ópera, y antes de ahir va inaugurarlas ab la representació de *La Africana* y la reparició del célebre Gayarre.

Lo teatro presentava un aspecte brillant y la funció sigué un éxit continuat per l' eminent tenor.

Perdonin si no soch més extens.

A l' hora en qu' escrich las presents ratllas—las tantas de la nit—no 'm queda temps sinó per consignar que la temporada de la tardor comensa baix los més brillants auspicis.

ROMEA.

Continúan las representacions de *Mestre Feliu*.

Dilluns lo públich va tributar una ovació á don Víctor Balaguer, ab motiu de representarse algunas de sas trajedias.

Ja veu l' autor de *Lo quant del degollat* com las satisfaccions se fan més encontradissas en las taulas del teatro qu' en lo ministeri de Ultramar. ¿Quán ha vist D. Víctor, en lo banch blau, que li tressen coronas y li llegissen versos?

Desenganyis; no hi ha res més renyit ab la poesia que 'l partit fusionista, ni res més prosaich que D. Práxedes.

LÍRICH.

Y vels' hi aquí que de nou haig de parlar per boca de ganso de una artista fins ara desconeguda á Barcelona, y que desde 'l moment de sa aparició ha sabut conquistarse 'ls aplausos dels filarmónichs.

Me refeixo á la Srta. Martinez que, segons diuhen, en la *Lucrecia Borgia* ha fet gala de una veu potent y bèn timbrada y de un notable domini de las taulas.

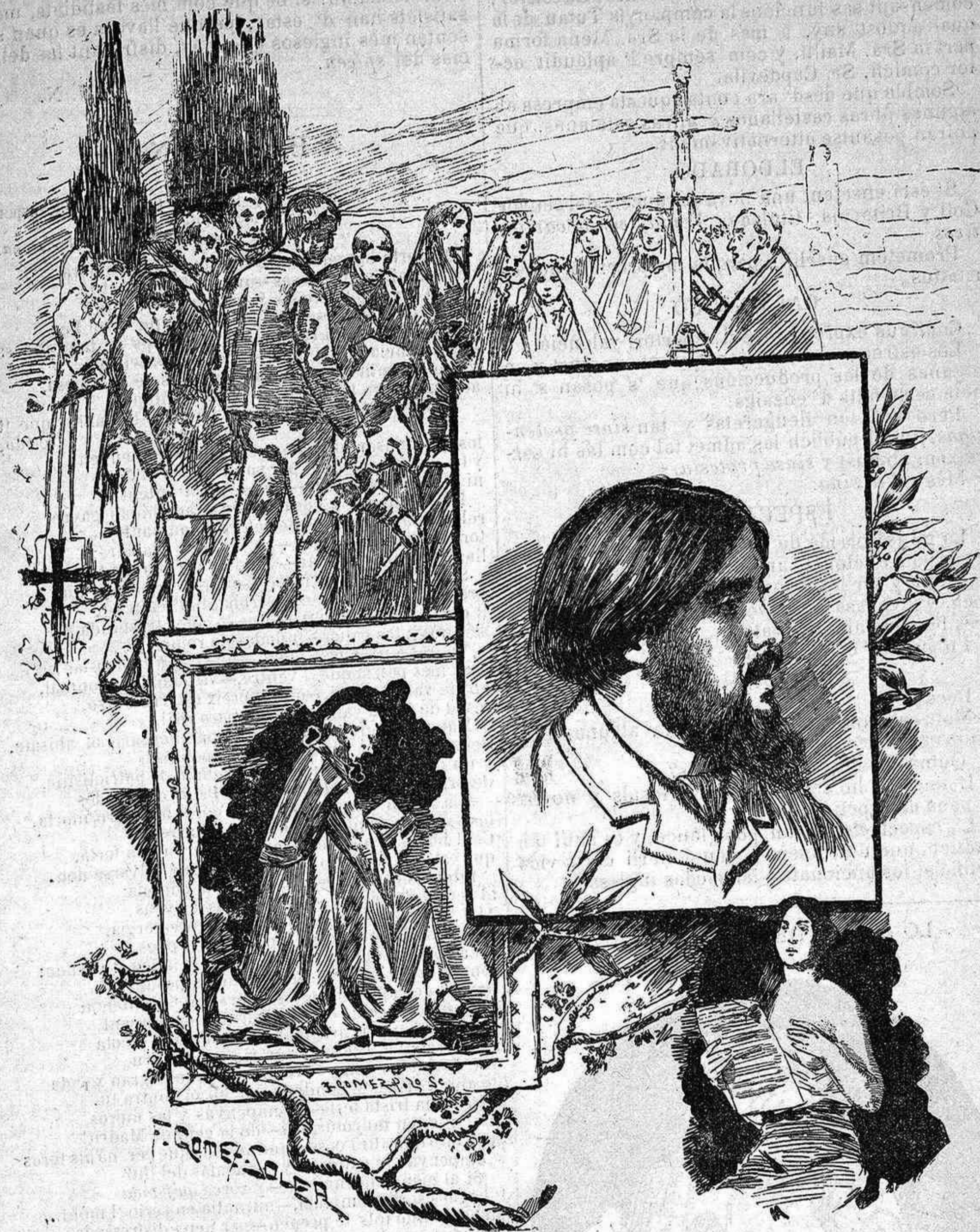
Rebi la mèva enhorabona.

ESPANYOL.

La companyia Tomba, que durant més de tres anys ha recorregut diversos teatros, l' altre dia va embarcarse, de retorn al seu país.

Diuhén que tornarà de aquí á un quan temps, pero ab cantants distints dels d' ara y repertori

UN ARTISTA NOTABLE.

Homenatge al pintor Brull.

enterament nou, nou decorat y vestuari flamant. Fará mol bé 'l Sr. Tomba, perque cada dia cols amargan... y las mateixas pantorrillas, al últim cansan.

Dintre de poch apareixerá en aquets teatro una companyia dramática dirigida pels primers actors D. Federich García Parreño y D. Manuel Panadés y un cos de ball dirigit pel Sr. Torres. Aixó vol dir que l' hivern s' acosta.

TÍVOLI.

Dilluns va despedirse del públich la companyia de ópera barata..... per no fer la competencia al Liceo.

Y dimars va reanudar sas funcions la de sarsuela, posant en escena la popular producció *De la terra al sol*.

Un bon esqué pels forasters que desitjin passar la nit distreta y ab poch gasto.

NOVEDATS.

També á mitj octubre serà retirat *Excelsior*, comensant sas funcions la companyia Tutau, de la qual aquest any, á més de la Sra. Mena forma part la Sra. Maillí, y com sempre l' aplaudit actor cómic, Sr. Capdevila.

Sembla que desd' ara conta aquesta empresa ab algunas obras castellanas y altras catalanas, que anirán posantse alternativament.

ELDORADO.

S' está ensajant una nova producció del senyor Coll y Britapaja, titulada: *Venid, venid caritativos*.

Prometém anarhi... perque 'ns precicin de caritatus.

CALVO-VICO.

Continúa exprementse 'l repertori valenciá.

Los estrenos menudejan qu' es un gust y en algunas de las produccions que 's posan s' hi nota certa falta d' ensaigs.

Pero son tan lleugeretas y tan *sinse preten-sions*, que 'l públich las admet tal com las hi serveixen; ab gust y *sinse protesta*.

Més val *aixina*.

ESPECTACLES

La mitja corrida de toros del diumenje va distreure als aficionats amants de la baratura.

Ab tot y ser los toros reparats, van donar molt joch, y l' espasa *Manchao* va lluhirse, matant als tres banyuts ab molt valor.

Lo públich contentísim.

CARRERAS.

Poca gent.

Molt estirament, molta *pose*.... alguna, bastanta cursileria.

¿Quins caballs van correr més?

L' endemá ho deyan los diaris locals y no val la pena de repetirho.

L' espectacle t' tan poch lance, y es aquí tan exòtich, que únicament poden donarli certa vida artificial los aficionats á las modas inglesas.

LO JURAT DE LA EXPOSICIÓ.

A horas d' ara no sabém lo fallo que donará; pero diuhen que t' al forn un pastelás... hasta allá.

Pero compadeixémlos: ells son los primers que s' hi fastidían, si bè que com més fastidiats, més satisfets han d' estar, perque llavors es quan senten més inglesos que may, disfrutant las delicias del *spleen*.

N. N. N.

A BARCELONA.

Que la París de França—s'est transpor-tada aquí.

VERDAGUER (*Oda á Barcelona*.)

Desperta Barcelona,—desperta, que ja es hora, del somni de grandesas—que perturbada 't t'è; que ja més no t' encisi—Sirena enganyadora; frégat los ulls, y escolta—lo cant de qui 't vol bè.

Y si un moment recobras—dels temps de ta grandesa la prudencia que 't feya—model de previsió, y 'l bon sentit que 't dava—los fruits de la sabiesa, al veuret com te trobas—te mirarás ab po'.

Tenint l' un peu ja enlayre,—damunt l' abim que 't

los que llensarhi volen,—segueixen empenyent, y tú, desvanescuda—per vanitat sens mida, ni resistencia oposas—pera evitar l' intent.

Per seduhirte y pérdret—no s' amohinan gayre: robas enmalleadas—de colorins llampants; ton pit y cap carregan—ab joyas de drapaire; llautó per or te donan—y vidres per diamants.

Si obras los ulls y miras,—y de ta gran cayguda pretens cercar la causa,—trobant al seductor, l' esclat de la vergonya—que lo color trasmuda sentiras á tas galdas—infladas de rojor.

Veürás á un busca vidas,—que cap á tú acostantse, sens més patria que 'l ventre,—va combinar tonmal, ab un vanitós neci,—que 's creix estarrufantse, y viu de fer lo vano—com lo *pavo* réal.

Mancantlos qui 'ls dés forsa—per llensarte al abisme, deixan sentir lo flaire—de teca apetítos, y un prós dels respectables,—radiant de patriotisme, de primé' entuvi, emplea—als fills de dos en dos.

A la farum que senten,—com còrps á la carn morta, los vividors acuden—venint de tot arreu. Cent bocas famolencas—cridan ab veu ben forta, que está empenyada la honra.—y qué salvarse deu.

Intentas resistirte—y 't manca la energia; al veuret reservada—aixecan més las véus.

Al fi 'ls vapors te cegan—de la promesa orgia; cedeixes, y rendida—te tenen á llurs peus

La bacanal comensa:—las claus de la má 't prenen; son amos de la caixa,—del crédito disposant.

Davant de cap obstacle—s' aturan ni 's contenen y los diners, com sorra,—disfrutan escampant.

Y en tan que t' arruinan.—llogada á la picota á la vergonya 't posan,—en ridícul tan cru.

que 'ls que passen y 't veuhen,—aquella gran xacota de «Reus, París y Londres»—la giran contra tú.

Per una trista festa—t' empenyas y fas moros, ¡Tú, que tan murmuravas—de la gent de Madrid!

¿Fas tal volta altra cosa—que aquells que per 'ná als toros s' empenyan la camisa—y 'l matalás del lli?

¡Si al menys ta vanitosa—y xorca *qu'jotada* t' hagués sortit completa,—mirantla en serio 'l món!...

Més ¡ay! que tots te prenen—per nena disfressada, que 's creu que la fa dona—lo manto y polissón.

Mostrant sentiments falsos—ab quins estás en guerra, vas comensá' humiliante—als peus d' un rey Borbó, y acabarás ¡hipócrita!—flectant jonolls en terra, davant de quatre bisbes—formats en professó.

Y entre aquesta baixesa—y la que ja es passada, la soletat més trista—lo fracás més inmens.

Tan sols vida ficticia—ha tret ta andalusada, primer, del fum de pólvora—després, del fum d' incens.

¿Dorms tan fort que no sentis—sorolls extranyos que

dins las salas históricas—de ta casa payral?

No son veus de patrici—que per ton bè 's conuohen; los fan los plats y ampollas—y 'ls crits de bacanal.

Bacanal sempiterna—que dura ja fa mesos, consumint la fortuna—que 't costa d' afanyar...

Pero... com res pots ferhi,—tos bens son ja malmesos, no pensis més que en la honra—que encare pots salvar.

Despúllat de las robas.—que dus enmatllevadas; llensa las joyas falsas—de vidres y llautò; desprente dels postissos—que 't tenen disfressada, y rentat bè las galtas—de polvo y vermellò.

Torna á lo que 't pertoca.—Adorna ta persona ab las modestas joyas,—del patrimoni teu. Si ets un tant moreneta... molt més valor te dona que anar enfarinada.—fingint blancor de nèu.

Així los que bè estiman—somniañ á la aymada; així 'ls bons fills desitjan—poderte contemplar. Lo día que deixesses—de ser matrona honrada, ab greu dolor de l' ànima—t' haurían de deixar.

Recorda que la Biblia—t' explica ja, que de Eva ta vanitat va perdre—á la generació; Recorda la llegenda:—á la estimada sèva ta tentá Faust ab joyas—causant sa perdició.

Desperta, Barcelona,—desperta, que ja es hora del somni de grandesas—que perturbada 't tè, repara que si 't sembla—la vía seductora es que enganyada marxas,—guiant qui no 't vol bè.

Temps tens encare; tría:—modesta, honrada y pura l' amor dels que en tú adoran—etern será y constant; si vols fer la cocota,—no més un moment dura la ilusió... Un cop passada,—no contis ab l' amant.

Més nó! Ni suposarho!—Respectable matrona tornarás á lo que eras.—Nos ho diu nostre amor. Tením fam de cridarte:—¡Que visca Barcelona regenerada y pura!—sortint lo crit del cor.

Aquest any L' ESQUELLA DE LA TORRATXA publicarà almanach.

Per avuy no dihém més, sinó que 'ls escriptors que acostuman favorir al nostre periódich ab los seus treballs, quedan invitats desd'ara á pendrehi part estimantlos per endavant l' atenció que 'ns dispensin.

Fins lo día 15 del actual reberém los originals que 's dignin remétrens.

Si van á visitar l' Exposició, déixinse 'l bastò á casa, y per més que plogui no portin paraygua. Fins las seuyoras han de anar sense sombrilla.

En la major part dels locals s' hi ha establert un guarda-robas ahont exigeixen que 's deixin depositats, mediant l' abono de déu céntims per cada objecte.

Sols per nu cás concret estich conforme ab aquesta innovació.

Figúrinse que un día Don Francisco de Paula se 'n va á veure 'ls quadros, las esculturas ó las antigüetats del Palau de Bellas Arts. Será bonich sentir al encarregat del guarda-robas, dihentli:

—Ep, vosté: fassi 'l favor de deixar la vara.

Y si de aquesta feta se li quedan, juro reconciliar-me ab los guarda-robas.

Deya l' altre día un periódich: «Se ha verificado un duelo entre dos literatos de segunda fila, resultando ambos heridos.» Diguin que si arriban á ser de primera fila, 's veuhen més bè y 's matan.

Alguns periódichs locals han rebut un anónim acompanyat de una pesseta, iniciant l' idea d' erigir un monument á la memoria del duch de Wellington, jefe de l' expedició inglesa que vingué á Espanya á combatre á Napoleón, en la guerra de la Independencia.

Mes de tots los periódichs que han rebut la pesseta y l' anónim, l' únich que s' entusiasma ab l' idea es *El Barcelonés*, orga de l' arcaldía. ¿Será que D. Francisco véu en perspectiva la colocació de una nova primera pedra?

Tal vegada sigui aixó, per més qu' es més fácil creure que ab l' idea de honrar la memoria del gran general británich, se proposa amansir als numerosos *inglesos* que va deixant l' Exposició.

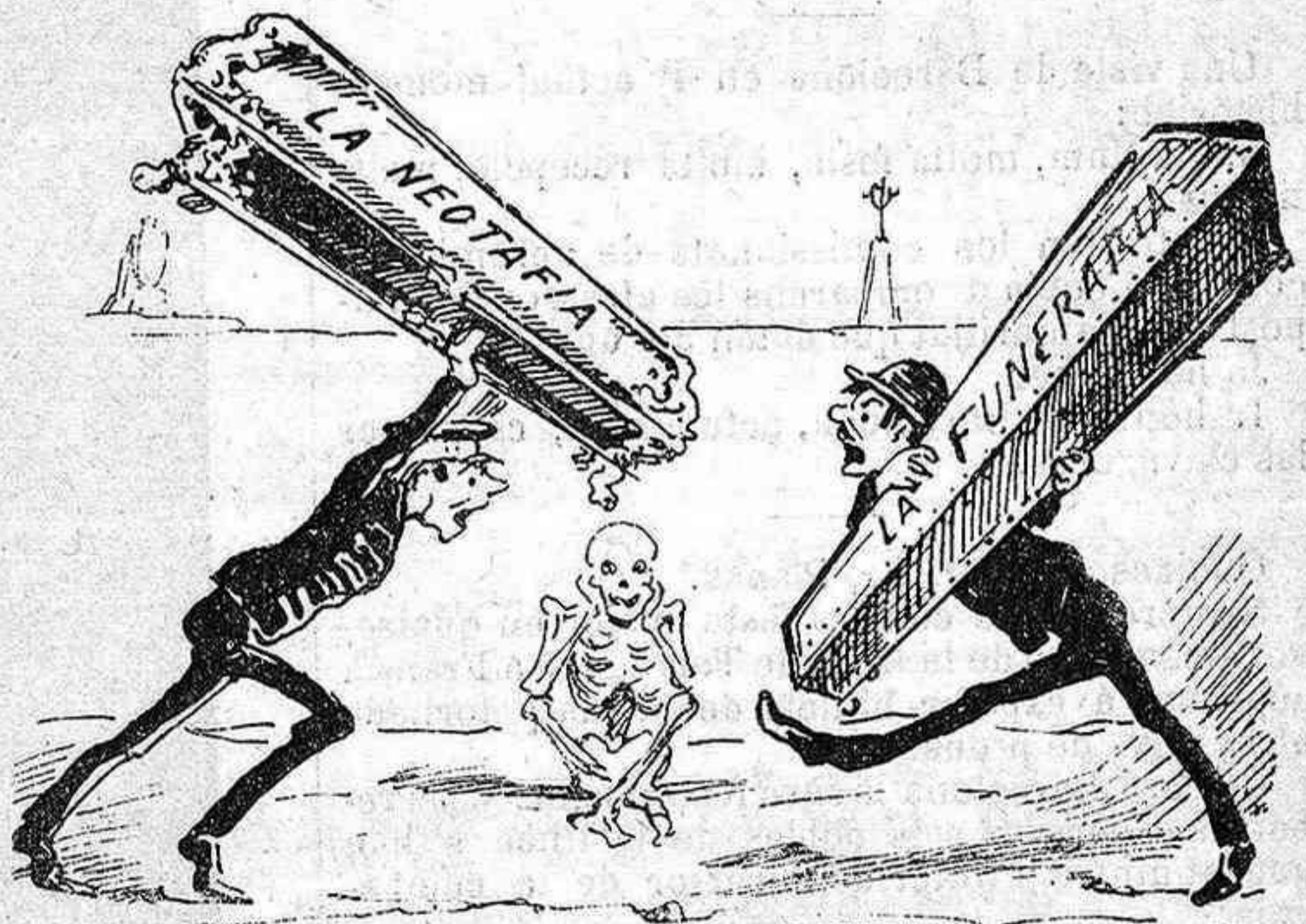
Un nou quadro del Sr. Brull figura aquests días en lo lloch preferent del Saló Parés.

Quan aquest pintor, jove encare, exposá temps endarrera son primer quadro «Colón explicant los seus projectes als sabis de Salamanca» vaig tenir ocasió de fer notar sas positivas condicions artísticas que, ajudadas per l' estudi, podrian un día conquistarli un bon lloch entre 'ls pintors catalans que més brillan en lo cultiu del art difícil de la pintura.

«*Requiescat in pace*» se titula 'l nou quadro del Sr. Brull que representa l' enterro de una nena en un poble de fora, en lo moment de arribar al cementiri y fer aspergis lo sacerdot sobre 'l cadáver.

La composició está bèn distribuída y admirablement concebuda. En lo grupo de l' esquerra hi ha molta vida, totas las figuras tenen notable expressió, y la veritat y 'l color local s' uneixen en aquell grupo, pintat ab carinyo y ab bon coneixement de la técnica.

LUTXAS FÚNEBRES.

Una batalla espantosa qu' está durant ja fa rato, sense altre objecte que dirnos qui 'ns enterra més barato.

Las nenas del centro no produheixen tan excellent efecte, y 'l paissatge es un tan vagarós, notantse no obstant molta llum y transparencia en lo celatje.

De tots modos, lo conjunt del quadro revela un gran progrés, que no duptém seguirá posant en evidencia 'l Sr. Brull en obras successivas.

Casi tots los Congressos que s' han celebrat fins ara comensan y acaban de la mateixa manera.

Comensan ab un discurs de D. Francisco de Paula.

Y acaban ab un ápat á ca la Ciutat.

Es lo que deya aquest día un congressista:

—Mal per mal, es més sustanciosa l' última sessió que la primera.

Avuy doném una vista general del *Panorama de Plewna*, presa directament pèl distingit artista don J. Lluís Pellicer, davant de la tela de Mr. Philippoteaux (fill.)

Sapiguent que á horas d' ara l' han visitat á la ratlla de 300,000 personas, se compendrà 'l favor que aquest espectacle ha merescut del públich.

Hi ha qui creu que en los derrers días d' exhibició 's rebaixara 'l preu d' entrada; pero sabém de bona tinta que no será aixís, perque á pesar dels bons desitjos de la Empresa, hi ha una clàusula en lo contracte que impedeix alterar lo preu.

Avants de finalisar l' any se sustituirá l' actual *Panorama de Plewna*, per un altre més notable y de més mérit encara (á pesar de que 'l que avuy s' exposa val molt). La nova tela que 's presentarà se titula *El Sitio de Paris*, y es original de Mr. Philippoteaux (pare), l' artista més afamat en aquest género d' obras.

Ha arribat de París, ahont hi passá una temporada, pensionat pèl Sr. Rubau Donadeu, lo jove y estudiós pintor figuerench D. Jaume Carolá, qu' es una especialitat per los retratos al oli.

Lo Sr. Carolá ha obert lo seu estudi de pintura, en lo carrer de la Palma de Sant Just, número 9, pis quart.

Una vista de Barcelona en l' actual moment histórich:

Molta llum, molta festa, molta recepció, molts tiberis.

Y entre tan los comissionats de apremis van cobrant á copia d' embarchs los atrassos del impost de alcantarillat que datan del any 70.

Ja ho veuhem.

L' honra de Barcelona, actualment, corra per las clavagueras.

Queixas contra 'l Sr. Planás.

Sempre que se celebra festa major en qualsevol dels pobles de la línea de Tarragona á Fransa, acostuma á expedir bitllets de anada y tornada ab rebaixa de preus.

Celebra Barcelona la seva festa-major, y las rebaixas esperadas pèls pobles de la línea, s' han quedat dintre 'l tinter del director de la companyia.

—Las rebaixas ja vindrán, me deya aquest día una persona que coneix molt al Sr. Planás.

—¿Vindrán? ¿Quán? vaig preguntarli.

—Lo día que 'ls bisbes estiguin reunits á Barcelona, que fins alashoras no será pèl Sr. Planás la verdadera festa major.

Casi tota la premsa s' ocupa dels Jurats de la Exposició.

Casi tothom parla del desgabell que reyna en la majoria de las comissions nombradas.

Y 's diu...

Res, tenen la paraula 'ls expositors.

Jo 'm faré eco, sense cap mala intenció, de una idea que un d' ells exposava, ab las següents paraulas:

—«Estich desenganyat y vaig á colocar sobre la mèva instalació un rétul, declarantla *fora de concurs*. ¡Y jo que havia vingut aquí tan plè de ilusions!... Nada, prometo no asistir á cap més exposició sinó s' anuncia que 'ls premis s' adjudicarán á pública subasta entre 'ls expositors. Aixó á lo menos será més franch... y sobre tot, més honrat.»

¿Qué voldria dir l' expositor que en tals termes s' expresava?

Per últim, los escombriayres han rebut ordre de tornar á pujar en las habitacions, com ho feyan antes que á D. Francisco se li ocorregués nombrarlos campanólogos de la ciutat.

Los escombriayres respiran.

Perque s' acosta *Nadal*, y únicament *anant á dalt* podrán presentar la décima.

NOCTURNO.

Escenas que poden véures dintre de la Exposició passejant per 'quells jardins en nits... d' iluminació.

(Continua á la página 640.)

LOPEZ-EDITOR. Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, núm. 20, Barcelona.

E. PEREZ ESCRICH

DE TAL PALO TAL ASTILLA

Un tomo en 8.º con cubierta al cromo, Pesetas 2'50.

PAUL BOURGET

CRUEL ENIGMA

Version castellana de C. VIDAL

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50.

GUÍA CÓMICA DE LA EXPOSICIÓN UNIVERSAL DE BARCELONA
per C. GUMÀ

Ab un plano general y varios dibuixos de R. MIRÓ.—Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

PAUL DE KOCK

Las tías de Perolina Braillard

Un tomo en 8.º con cubierta al cromo, Ptas. 1.

J. MOLAS Y CASAS

LA GRAN EXPOSICIÓN

Cuadern 5

ab dibuixos de R. MIRÓ

PREU: PESSETAS 0'50

ALMANAQUES PARA 1889

BUENO, BONITO Y BARATO, PTAS. 1

FESTIVO, Ptas. 1 - EL QUITA-PESARES, Ptas. 1

LA CARCAJADA, PTAS. 1 - EL SUI GENERIS, PTAS. 0'50

PERSONAJES BÍBLICOS

Esta interesante obra se hallará de venta á 3 pesetas en lugar de 6, su precio corriente, durante la época de LA EXPOSICION UNIVERSAL.

R. VEGA ARMENTERO

LA VENUS GRANADINA

NOVELA SOCIAL

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

E. LOPEZ BAGO

Carambola conyugal

Tomo 54 de la

BIBLIOTECA DEMI-MONDE

Ptas. 1.

ALFONSO DAUDET

TARTARIN EN LOS ALPES

Version castellana de EUSEBIO BLASCO

Un tomo en 4.º con profusion de grabados, Ptas. 5.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútu, 6 bè en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu franca de port. No responém de extravios, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

Algun periódich indica que D. Jaume serà nomenat aquebisbe de Tarragona.

Monólech mut:

¿Qué 't convè més, Barcelona ó Tarragona? ¿Lo *statu quo* en una ciutat populosa ó un ascens en una ciutat de tercer ordre?... ¿Quina atmósfera es més humida, la de aquí ó la de allà? ¿Ahont s'assecan més los puros, allà ó aquí?...

(Petita pausa.)

Després, al poch rato, obra la petaca y exclama:

—¡Fumém... fumém...

Sembla que 'l representant de Inglaterra en la Exposició universal ha protestat de que s' haja permès que s' establis una instalació turca entre mitj de las británicas.

L' autor de aquesta barreja podrá disculparse fácilmente:

—Hi havia—podrá dir—una turca escadussera ¿y á qui havia de adjudicarse sinó al inglés?

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA 1.ª—*Per-so-nas*.
2. Id. 2.ª—*Mar-ga-ri-ta*.
3. ANAGRAMA.—*Padró-Dropa*.
4. MUDANSA.—*Cara-Cera-Cura*.
5. TRENCA-CLOSCAS.—*Los amantes de Teruel*.
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Filomena*.
7. PROBLEMA.— $12 + 4 = 16$
 $20 - 4 = 16$
 $4 \times 4 = 16$
 $64 : 4 = 16$

110

8. GEROGLÍFICH.—*Allí hont hi ha barrets, no hi entran caputxas.*

XARADAS

I.

Si una lletra es ma primera,
si un metéoro ma segona,
si una negació ma tersa,
si mon quart pel solseig tomba;
si primera repetida
compon un senzill nom d' home
y una interjecció á l' inversa,
y mon quart-girat exposa
article de contracció,
no hi ha que donar més voltas,
qu' es un ase qui no treu
mon Total, qu' es nom de dona.

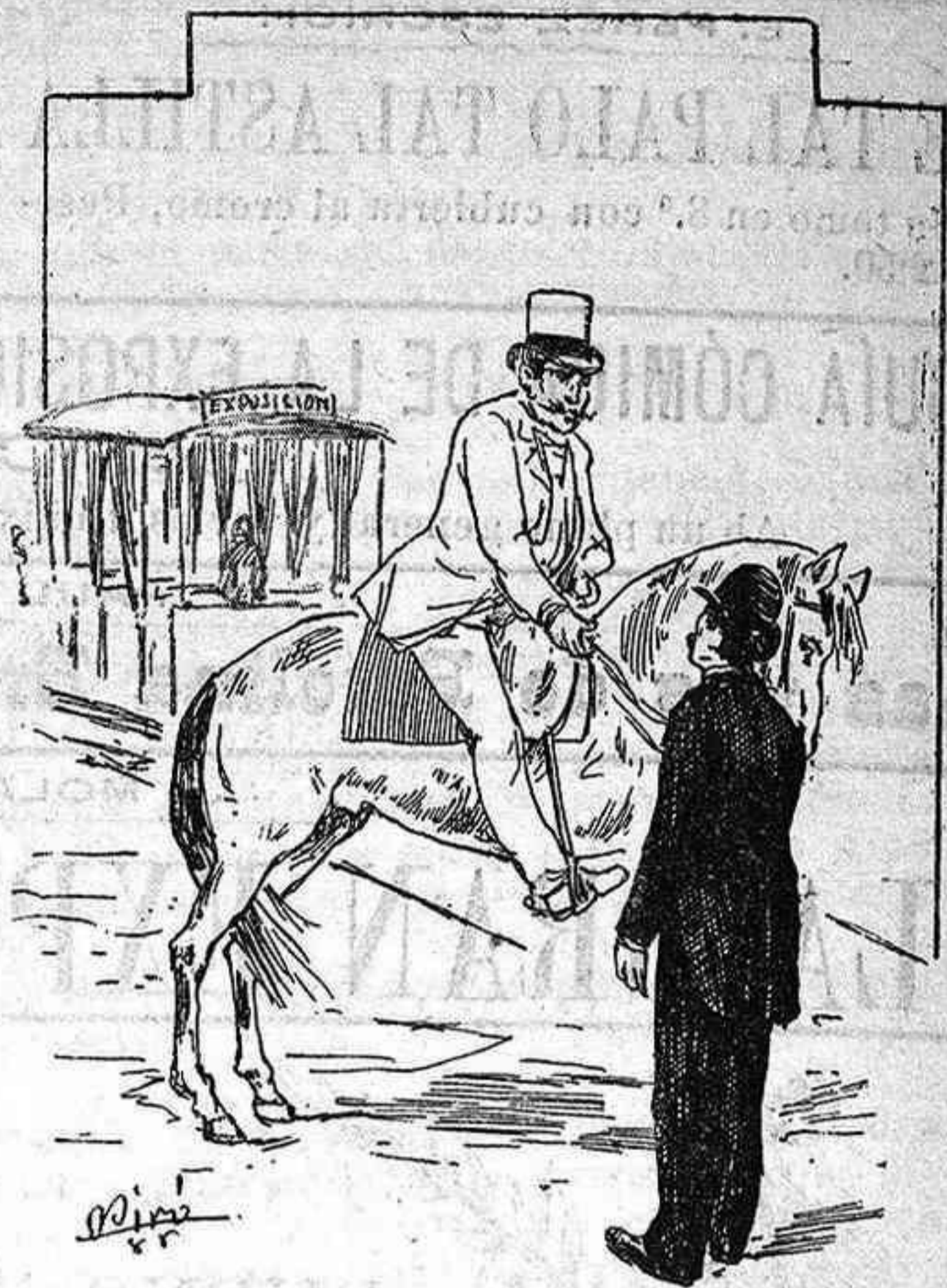
ANGEL DE LA GUARDA.

II.

La Dos-dos-tres es perversa
tan que á la tot l' altre dia
va tenirhi la osadía
de posá una prima-terça

ANTONET DEL CORRAL.

¿TORNANT DEL HIPÓDROMO?

—Bè ¿qué tal? ¿que ha guanyat premi?
—¿Al Hipódromo? ¡quín ball!
—¿Quinas noticias me 'n porta?
—¡Si vinch de banyá 'l caball!...

SINONIMIA.

En Tot qu' es home
molt valentás
y que tè 'l tot
de capitá,
diu que lo cólera
no vindrá pas
perque 'l cordó
de Sanitat
á cap persona
deixa passar,
que quarentena
no haji purgat.

RAMON ROMANISQUIS.

TRENCA-CLOSCAS.

TONA TELL DE MESA.

REUS.

Formar ab aquestas lletres lo títul de un aplaudit drama castellá.

PAU MATALLOPS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Vila catalana.
- 4 5 2 3 6 5 7.—Part de fortificació.
- 5 7 1 2 3 7.—Nom de dona.
- 3 6 5 2 3.—Un personatge antich.
- 8 2 8 7.—Nom de dona.
- 5 7 8.—Una moneda.
- 5 6.—Nota musical.
- 4.—Una lletra.

DOS RATAS DE REUS.

GEROGLÍFICH.

D. C B

T O T O T

M. MORFFO.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23.